

1. Увод

През последното десетилетие нашата страна навлезе в нова фаза на политическо, обществено и духовно развитие. Но доброто, което нашият народ с много усилия постига, се съпътства с опасни явления - насилие, наркомания, упадък на морала, които засягат и възрастни, и младежи, лишени от необходимата устойчивост срещу предизвикателствата на времето. Загрижени за моралното здраве на децата ни, учители, родители и общественици търсят опора в нашите национални традиции и в християнските ценности. Всички осъзнаваме, че преходът към демократично общество и стремежът за европейска интеграция може да се осъществи само от хора с висок морал.

Учебните програми вече не се ограничават със знанията по традиционните предмети, а включват и теми с актуално етическо съдържание. Доколкото щастието на човека и благополучието на обществото са тясно свързани, училището би трябвало да възпитава нравствен характер у всяко дете, който да се проявява на две нива. Първо - всеки ученик да се развива интелектуално и духовно, и второ - да участва добросъвестно в обществения живот.

От началото на новата ера светът започна бързо и широкомащабно да се променя под влияние на християнството. **Иисус Христос обяви златното правило на нравствеността в неговата положителна и окончателна форма: „Както искате да постъпват с вас човеците, тъй и вие постъпвайте с тях“.** Ако вникнем по-дълбоко в това правило, ще разберем, че то изчерпва съдържанието на морала.

Макар човекът след идването на Иисус Христос да стана по-мъдър и да се облагороди, този човек все още е проблематичен за самия себе си. Днес ние отново се питаме - кой е човекът, какво е ценното за него в този свят и как трябва да постъпва? Тези въпроси са много важни за християнската етика, която разкрива връзката между човека, морала и обществото и ни показва как да живеем по християнски. Тя свързва всички свои изводи с личността на Иисус Христос и Неговото учение.

Съдържанието на това учебно помагало има за основа ценностите на християнската вяра, съобразени с моралните проблеми на нашето време. Основните житейски въпроси се осветляват с помощта на библейските етически принципи, а така също и с някои от възгледите на античната култура.

Първият дял обхваща основите на християнската нравственост, която може да се разбере правилно, след като се запознаем с личността и живота на Иисус Христос. Защото Богочовекът Иисус е основател на християнството, най-стриктен изпълнител на Своето учение и възвишен нравствен идеал, към Който се стремим. Естествено християнските етически норми могат да се превърнат в начин на поведение, когато вярваме не само в съществуването **на Иисус Христос, а и в Неговото учение като извор на универсалните ценности.** Очевидно силата на християнския морал, която всички чувстват, се дължи на неговите здрави устои: личността на Иисус Христос, непреходната Му заповед за любовта и присъствието Му в този свят и днес, и всякога.

Съдържанието на **втория дял** се предшества от няколко урока, посветени на

човека и неговата персоналност, която определя характера на християнския морал. С човека са свързани непосредствено грехът и злото. Феноменологията на пороците и добродетелите можем да схванем само във връзка с човека, с неговата свобода и отношението му към Бога.

По-дълбоко във философията на морала въвеждат специалните въпроси за нравствения закон и съвестта като оценител на нашите действия и съдия на лошите ни постъпки, както и за т.нар. съдба, вярата в която създава фаталистична нагласа.

На индивидуалната нравственост е посветен **третият дял**. Той включва теми, които са свързани пряко с нашето духовно и нравствено усъвършенстване. От ранна възраст ние се стремим към знание и самопознание, упражняваме се да бъдем търпеливи и сдържани, да прощаваме на приятелите и да не се превъзнасяме пред тях. Голямо значение за спокойствието на човека има осъзнаването на грешките и готовността му да се покае за тях. Към индивидуалната нравственост на човека се отнасят също въпросите за любовта към себе си, надеждата за успех в този свят и за вечността.

Последният, **четвърти дял** е най-обширен, тъй като съдържа много проблеми от бързо променящия се социален живот, който отправя към нас конкретни изисквания, провокира ни и ни изпитва. Авторите насочват вниманието на учениците към семейството като една крепост срещу всичко, което ни застрашава, като най-добрата среда за възпитание на човека и място за изграждане на взаимни отговорности между членовете му. Засяга се естествено въпросът за кризата, обхванала много семейства, и отражението ѝ върху нас, както и поведението на християнина във всекидневните му контакти с различни хора.

Християнската етика прокламира високи социални добродетели - приятелство, справедливост, любов към хората, независимо от това дали са ни приятели или неприятели. И в същото време ни предпазва от социалните пороци - егоизъм, лицемерие, агресия, наркомания и т.н. **Християнството, като религия на мира и любовта**, изисква да зачитаме вярата на нехристияните, да не враждуваме с чужденците, да не засягаме достойнството на различно мислещите от нас. То формира ясни възгледи за отношението на човека към труда, частната собственост, богатството, бедността, към милосърдието като най-дълбок израз на любов към нуждаещите се.

Особен тест за християнската етика са сексуалните, екологичните и биоетическите проблеми, които изискват ясни и точни морални становища.

Пособието по християнска етика ще повдигне завесата към един реално съществуващ свят, където човекът е висша ценност, свят на доброжелателство и любов. То може да бъде ориентир на младите хора в много житейски ситуации и да им помогне, когато търсят истината, независимо от това дали са вярващи християни или засега само приемат християнските морални ценности.

Пособието е предназначено за ученици от 9.-12. клас и е свързано тематично с изучаваните в гимназията предмети - психология, етика и право, философия и световни религии (профилирана подготовка по философия).